

Status og handlingsplan på opfølgning af forsoningskommissionens anbefalinger

Forsoningskommissionen blev nedsat af Naalakkersuisut i juni 2014. Betænkningen med syv anbefalinger blev afleveret til Naalakkersuisut i december 2017.

Anbefalingerne

Anbefaling nr. 1: Grønlands historie – set med vores øjne

Medlemmerne af Forsoningskommissionen anbefaler, at der udvikles en national strategi og handlingsplan for, hvordan vi får fortalt vores egen forhistorie. Den nye 'Grønlandshistorie – set med vores øjne' skal være med til at bringe generationerne sammen, skabe stolthed over hvor langt vi er nået, og skabe et fælles udgangspunkt om hvem vi er, i mødet med andre folkeslag. Grønlands egen historieskrivning skal inddrage lokalhistorien rundt om i landet, det være sig alt lige fra hvalrosfangst i Sisimiut eller hvidhvalsfangst i Qeqertarsuaq. Den danske stat bør bidrage med arkivalier og effekter, når 'Grønlands historie – set med vores øjne' bliver skrevet.

'Grønlands historie – set med vores øjne' er både samfundets historie og den enkelte borgers historie. Borgerne bør inddrages, lyttes til, og deres fortællinger skal formidles videre på en spændende og engagerende måde i nærmiljøet, for siden at blive formidlet videre i skolerne, i uddannelsesinstitutionerne samt gennem de nationale medier og på de sociale medier. Ligesom i Australien, hvor de oprindelige folk har udarbejdet let tilgængeligt materiale om deres forhistorie, deres kultur og deres værdier, bør dette arbejde munde ud et lignende materiale.

Anbefaling nr. 2: Videnscenter for historie og forsoning

Medlemmerne af Forsoningskommissionen anbefaler, at der oprettes et videnscenter for historie og forsoning, der kan placeres på Ilimmarfik. Videnscenteret bør ligeledes have til opgave at udvikle metoder til forsoning med fortiden, fordi der er behov for at udvikle metoder til forsoning for at undgå, at de næste generationer bliver re-traumatiserede.

Forsoningskommissionens medlemmer opfordrer samtidig til, at det grønlandske ordforråd om den koloniale arv udvides med nye begreber, der kan anvendes i forbindelse med udviklingen af nye metoder til forsoning. Begreberne bør have fæste i den grønlandske realitet, hvor der specielt lægges mærke til den grønlandske mytologi, og tager udgangspunkt i den traditionelle helhedsforståelse af krop, ånd og sjæl.

Anbefaling nr. 3: Forsoningsfond

Medlemmerne af Forsoningskommissionen anbefaler, at der oprettes en forsoningsfond, der støtter udviklingen af teorier og behandlingsmetoder, der kan være med til en 'healing', hvor den grønlandske befolkning danner grundlæggende tanker for en behandlingsmetode, og som samler

befolkningen og samtidig synliggøre de mange styrkesider, som vi har i vort samfund. Fonden skal støtte forskning og konkrete initiativer, der medvirker til den nødvendige forsoningsproces, så borgerne fra at opfatte sig selv som ofre, forsoner sig med sin egen historie og styrkede tager ansvar for eget liv. Det handler om udvikling af det enkelte menneske, så det begynder at deltage aktivt i samfundet. Det handler også om at få udviklet redskaber, så arbejdspladserne kan bidrage til denne udvikling.

Samtidig anbefaler medlemmerne af Forsoningskommissionen at arbejdet med forsoning bør have en klar deadline inden for en kortere årrække, og at der arbejdes hen imod en national ceremoni, hvor hele befolkningen tilkendegiver at den forstår fortiden, tager ansvar for nutiden, og arbejder sammen for en bedre fremtid.

Anbefaling nr. 4: Et fælles værdisæt

Medlemmerne af Forsoningskommissionen anbefaler, at der udvikles en strategi og en handlingsplan for at udvikle et fælles værdisæt. Målet er at skabe sammenhængskraft i samfundet og at tage et fælles ansvar for at give alle børnene i vores samfund en god start på livet.

De nye fælles værdier skal være udgangspunktet for opdragelsen af vores børn og unge og de kommende generationer. Det nationale værdisæt skal være inkluderende, og sikre et rummeligt samfund med plads til alle borgere, uanset køn, seksuel orientering, alder, uddannelse, udseende, bosted, sprog og politisk tilhørsforhold. Grønland har brug for alle gode kræfter, og der skal være plads til forskellige holdninger i et demokratisk samfund.

Medlemmerne af Forsoningskommissionen anbefaler, at der oprettes et etisk råd, der som sin første opgave får ansvaret for processen med at udarbejde dette fælles nationale værdisæt. Det etiske råd vil herefter have ansvaret for at forholde sig til de etiske problemstillinger, der opstår i samfundet, også under udarbejdelse af udkast til nye love og bekendtgørelser.

Anbefaling nr. 5: En styrkelse af det grønlandske sprog

Medlemmerne af Forsoningskommissionen anbefaler, at intentionerne med lovgivningen omkring sproget vitterligt implementeres, så anvendelsen af det grønlandske sprog styrkes gennem en massiv indsats af hele samfundet, det være sig forældre, de ansatte i børneinstitutionerne, i skolerne, på uddannelsesinstitutionerne og på alle arbejdspladser.

Forsoningskommissionens medlemmer mener ikke, at indsatsen omkring andre sprog skal mindskes, tværtimod er der stadig brug for at kunne andre sprog i en international verden, og Forsoningskommissionen opfordrer alle borgere til at være med til at sikre god kommunikation og gensidig respekt i et flersproget samfund som vores.

Anbefaling nr. 6: Ønske om undskyld

Nogle borgere, især fra den ældre generation, har overfor Forsoningskommissionen udtrykt, at det vil være på sin plads at de får en undskyldning for den behandling, de har været udsat for i udviklingens navn. De fortæller, at de har oplevet overgreb i form af tvangsflytninger, eksperimenter og følelsen af at været andenrangs borgere i eget land.

Medlemmerne af Forsoningskommissionen anbefaler, at Naalakkersuisut tager initiativ til en debat om dette spørgsmål internt i Grønland, så hele befolkningens holdning til dette spørgsmål bliver belyst.

Anbefaling nr. 7: Frit forudgående og informeret samtykke

Medlemmerne af Forsoningskommissionen anbefaler, at Naalakkersuisut skal sikre, at centraladministrationen og de underliggende institutioner fremover sikrer borgerne retten til 'frit forudgående og informeret samtykke', når der planlægges større samfundsændringer, der får indflydelse på de enkelte borgeres liv.

Dette skal være med til at modvirke at de overgreb, der er begået i fortiden, ikke gentager sig.

Initiativer herunder Status

	Anbefaling	Ressortområde	Bemærkninger	Status	Plan
1	Grønlands historie – set med vores øjne	IKTIN	<p>Formanden for Naalakkersuisut og Statsministeren har i juni 2022 underskrevet en fælleserklæring om historisk udredning. Der skal foretages en historisk udredning af forholdet mellem Grønland og Danmark i perioden efter Anden Verdenskrig og frem til i dag. Udredningen skal gennemføres af uafhængige forskere.</p> <p>Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu (NKA) handlingsplan for perioden 2021-2024</p>	<p>Udkast til kommissorium til historisk udredning er under udfærdigelse. Departementet for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke og Uddannelses- og Forskningsministeriet udarbejder udkastet i fællesskab</p> <p>NKA skal forestå kulturhistorisk forskning og dokumentation, herunder arkæologiske undersøgelser, samt virke for udbredelsen af kendskabet til den grønlandske kulturarv og Grønlands historiske udvikling. Det er et overordnet og langsigtet mål, at NKA skal bestride en væsentlig rolle i grønlandsforskningen inden for arkæologi, historie og etnologi.</p>	<p>En gruppe forskere fra både Grønland og Danmark laver en historisk udredning indenfor de næste årrække. Afklares nærmere når kommissoriet er udfærdiget og der er ansat en forskningsleder til formålet.</p>

		PN	Naalakkersuisoq for Sundhed og den danske Sundhedsminister har indgået aftale om udredning af "Spiralsagen".	<p>Den danske regering og Naalakkersuisut ønsker, at der udarbejdes en uvildig udredning af den såkaldte "Spiralsag" og den øvrige svangerskabsforebyggelsespraksis, der blev gennemført over for grønlandske piger og kvinder, i Grønland, og for grønlandske elever i Danmark på for eksempel efterskoler.</p> <p>Udredningen skal søge at afdække den historiske kontekst for praksissen fra 1960 frem til og med 1991, hvor Grønland hjemtog sundhedsområdet. Den skal yderligere søge at afdække beslutningsforløbet bag og den konkrete gennemførelse af initiativet, og vil i den forbindelse også inddrage de berørte kvinder og deres oplevelser gennem vidneberetninger. Udredningen skal desuden afdække det retlige, sundhedsfaglige og administrative grundlag på daværende tidspunkt for opsætning af spiraler og den øvrige svangerskabsforebyggelsespraksis.</p>	
2	Videnscenter for historie og forsoning	IKTIN	Ilisimatusarfik har på eget initiativ, finansieret af Ilisimatusarfiks og frie forskningsmidler, oprettet "Ilisimatusarfik Center for Arktisk Velfærd".	Initiativet er en oplagt opfølgning på nogle af hovedlinjerne i Forsoningskommissionens anbefalinger og som en mulighed for at forankret forskning om og	

			<p>Centeret er forankret ved både Institut for Kultur, Sprog & Historie samt Institut for Samfund, Økonomi & Journalistik på Ilisimatusarfik for at sikre at forskning og aktiviteter i centeret bidrager til, og udvikler sig i samspil med, universitets øvrige beslægtede fagmiljøer og uddannelser der omhandler velfærdsrelaterede emner. Forankringen af velfærdsforskning ved Ilisimatusarfik sikrer etableringen af et fagligt bredt bæredygtigt grønlandsk forskningsmiljø med fokus på velfærd gennem forskeruddannelse - samt etableringen af en fast ramme for et tværinstitutionelt netværk af etablerede forskere inden for området.</p> <p>Derudover se bemærkning til anbefaling (1).</p>	<p>formidling af en vigtig og underbelyst del af vores historie her i landet med den grønlandske befolkning som den primære målgruppe.</p>	
3	Forsoningsfond	IKTIN		<p>Naalakkersuisut har pt. ingen planer om at etablere et Forsoningsfond. Der er i dag en pulje som forskere kan søge midler til deres projekter. Hvert år uddeler Grønlands Forskningsråd 1,2 mio. kroner til forskningsprojekter med tilknytning til grønlandske</p>	<p>Naalakkersuisut har udgivet deres forskningsstrategi "Grønlands nationale forskningsstrategi 2022-2030". I forskningsstrategien er der opstillet fire overordnede mål, som</p>

				<p>institutioner, inden for og på tværs af alle videnskabelige hovedområder. Ydermere uddeles der årligt gennem en grønlandsk-dansk samfinansiering 3-5 stipendier til ph.d.- og postdoc-studerende. Samtlige midler uddeles i åben konkurrence og uden tematisk begrænsning. Grønlands Forskningsråd lægger stor vægt på forskningens forankring i samfundet, og at projekterne er med til at opbygge viden og kompetence i Grønland.</p>	<p>danner rammen for hvad Naalakkersuisut gerne vil opnå:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1)Forskning skal forankres i Grønland. 2)Forskning skal understøtte en bæredygtig samfundspolitik. 3)Forskningsresultater skal være let tilgængeligt for alle. 4)Forskningsindsatsen skal være på internationalt niveau. Forankring betyder at forskning skal udspringe fra Grønland og være tættere knyttet til det grønlandske samfund. Det kræver inddragelse af lokalbefolkningen med deres viden og ekspertise og at få opsat nogle etiske retningslinjer for hvordan forskning skal foregå i Grønland.
			Historisk Udredning	Formanden for Naalakkersuisut og Statsministeren har i juni 2022	Udkast til kommissorium til

				underskrevet en fælleserklæring om historisk udredning. Der skal foretages en historisk udredning af forholdet mellem Grønland og Danmark i perioden efter Anden Verdenskrig og frem til i dag. Udredningen skal gennemføres af uafhængige forskere.	historisk udredning er under udfærdigelse. Departementet for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke og Uddannelses- og Forskningsministeriet udarbejder udkastet i fællesskab
4	Et fælles værdisæt (udvikling af en strategi- og handlingsplan for at udvikle et fælles værdisæt samt oprettelse af et etisk råd)	ISNNN MIIN	Naalakkersuisut har flere handlingsplaner og strategier med det formål at sikre alle børn i Grønland får en god start på livet. Naalakkersuisut er i gang med at implementere tre initiativer, som alle har fokus på børns trivsel og mentale sundhed. De tre initiativer er Familiepolitikken, Inuuneritta III og National Handlingsplan mod forældres omsorgssvigt af børn 2020-2030. Naalakkersuisut har i sidste år udgivet Handlingsplan for efterlevelse af FN's Konvention om Barnets Rettigheder 2023-2030 og Bedre forebyggelse, færre anbringelser: Handlingsplan for det forebyggende arbejde i familier 2023-2030. Derudover er	Naalakkersuisut har pt. ingen planer om at etablere et etisk råd. Familiepolitikken, Inuuneritta III og National Handlingsplan mod forældres omsorgssvigt af børn 2020-2030 er under implementering. Handlingsplan mod vold i nære relationer udgives i Inatsisartut Forårssamling 2023. Handlingsplan for efterlevelse af FN's Handicapkonvention 2024-2034 og Strategi for førskoleområdet: Den værdifulde barndom 2023-2030 er i udarbejdelse og vil blive udgivet i år.	

			<p>Naalakkersuisut i gang med at udarbejde Handlingsplan mod vold i nære relationer 2023-2030, Strategi for førskoleområdet: Den værdifulde barndom 2023-2030 og Handlingsplan for efterlevelse af FN's Handicapkonvention 2024-2034.</p> <p>Alle de ovennævnte initiativer skal sikre at alle familier, børn, unge og personer med handicap er i trygge omgivelser og har de samme muligheder i samfundet som alle andre.</p>		
5	En styrkelse af det grønlandske sprog	IKTIN	<p>Naalakkersuisut vil styrke det grønlandske sprog.</p> <p>Til dette vil Naalakkersuisut afholde sprogseminar i 2022 og sprogkonference i 2023.</p> <p>Disse skal bruges til at sikre en bred debat herunder anbefalinger fra en større gruppe fagfolk samt andre interessenter.</p> <p>Flere midler til sprogsekretariatet til styrkelse af arbejdet på terminologiudviklingen, sprogteknologi samt stednavne.</p>	<p>Midler til formålet afsat i Finanslov 2022 og 2023. Begge er nu afholdt. Og deltagerne har nu afgivet deres anbefalinger. Departementet for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke opsamler materialet fra sprogkonferencen samt seminaret.</p> <p>Finansiering sikret igennem Finanslovsaftale for 2023. Tre nye stillinger er opslået i Oqaasileriffik, hvoraf kun én er lykkedes at få besat, de øvrige er nu på tredje opslag.</p>	
6	Ønske om undskyld	NSN	Statsminister Mette Frederiksen, gav den 8. december 2020 en	Formanden for Naalakkersuisut og Statsministeren har i juni 2022	Udkast til kommissorium til

			undskyldning til de grønlandske børn, som blev sendt til Danmark i 1951.	underskrevet en fælleserklæring om historisk udredning. Der skal foretages en historisk udredning af forholdet mellem Grønland og Danmark i perioden efter Anden Verdenskrig og frem til i dag. Udredningen skal gennemføres af uafhængige forskere.	historisk udredning er under udfærdigelse. Departementet for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke og Uddannelses- og Forskningsministeriet udarbejder udkastet i fællesskab
7	Frit forudgående og informeret samtykke	Formandens Departement	Det er obligatorisk for Inatsisartut, Grønlands Selvstyre og kommunerne at offentliggøre alle lovforslag og bekendtgørelser, der sendes i høring. På den måde mener Naalakkersuisut, at borgernes rettighed til "frit forudgående og informeret samtykke" allerede er sikret.		

Handlingsplan

Naalakkersuisut har et mål om at forbedre vilkårene og styrke friheden, for derigennem øge tryghed og frihed for borgerne i det grønlandske samfund. Naalakkersuisut vil indarbejde Forsoningskommissionens anbefalinger i det omfang politiske prioriteringer der iværksættes er i tråd med anbefalingerne.

Forsoningskommissionens anbefalinger breder sig ud på flere forskellige ressortområder, og kan derfor af de ressortmæssigt ansvarlige Naalakkersuisut iværksættes ud fra det vedtagne politiske prioriteringer over indsatsområder. Indsætterne i handlingsplanen er rettet mod målsætningen om at enhver initiativ hos Naalakkersuisut skal have en øget frihed til den enkelte som mål. Indsætterne kan af den grund have andre titler og vinkler, men være indenfor temaet.

...

Initiativ	Handlinger	Ansvar	Økonomi	Tidsramme
Grønlands historie – set med vores øjne	Fælleserklæring Naalakkersuisut Siulittaasuat og Statsministeren	NSN	Driftsbevilling	2022

	Udarbejdelse af kommissorium til historisk udredning	IKTIN	Driftsbevilling	Juni 2023
	Etablering af forskningsenhed forankret i Ilisimatusarfik	IKTIN	Forhandles med DK	2023
	Udredning om Spiralsagen	PN	Aftale med DK	2 år fra start
Videnscenter for historie og forsoning	Etablering af forskningsenhed forankret i Ilisimatusarfik	IKTIN	Forhandles med DK	2023
Forsoningsfond	Delvist sikret.	IKTIN	-	-
Et fælles værdisæt	Familiepolitikken	MIIN	Driftsbevilling	2023-
	Inuuneritta III	MIIN	Driftsbevilling	2023-
	National Handlingsplan mod forældres omsorgssvigt af børn 2020-2030	MIIN	Driftsbevilling	2023-
En styrkelse af det grønlandske sprog	Opfølgning af 2022 sprogseminar samt 2023 sprogkonference - Udvikling af en stærk sprogpolitik så flere opnår en erhvervskompetencegivende uddannelse inden de fylder 35 år.	IKTIN	Driftsbevilling	2023-
	Styrkelse af Sprogsekretariatet – implementering af forøgede midler.	IKTIN	Driftsbevilling	2023
Ønske om undskyld	Historiske udredninger i gangsat.	NSN	-	-
Frit forudgående og informeret samtykke	Allerede sikret.	NSN	-	-